

VA-avdelningen
Johanna Ansker

Styrelsen för Stockholm Vatten AB

Överenskommelse om intrångsersättning inför beslut om naturreservat för Ryggbergen

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

- att godkänna överenskommelse om intrångsersättning inför beslut om tillägg av föreskrifter för föreskriftsområde Ryggbergen inom Bornsjöns naturvårdsområde enligt bilaga 1.
- att bemyndiga verkställande direktören att underteckna överenskommelsen.
- att beslutet justeras omedelbart.

Christian Rockberger
Verkställande direktör

Sigrid De Geyter
Avdelningschef
Va-avdelningen

- Bilagor:
1. Överenskommelse om intrångsersättning inför beslut om tillägg av föreskrifter för föreskriftsområde Ryggbergen inom Bornsjöns naturvårdsområde
 2. Länsstyrelsens förslag till beslut om tillägg av föreskrifter samt kompletterande skötselplan för föreskriftsområde Ryggbergen inom Bornsjöns naturvårdsområde
 3. Förslag till beslutslista

SAMMANFATTNING

Bolaget har under en längre tid fört en dialog med Länsstyrelsen i Stockholm angående behov av förändrat skydd för delar av Bornsjöns naturreservat. Länsstyrelsen har nu tagit fram förslag till beslut avseende tillägg till föreskrifter samt kompletterande skötselplan för området Ryggbergen inom Bornsjöns naturreservat. För att länsstyrelsen ska fatta beslut om tillägg till föreskrifter enligt förslaget behöver bolaget ingå en överenskommelse om intrångsersättning. Att ingå en sådan överenskommelse kan inte anses utgöra löpande förvaltning i bolaget och ska därför underställas styrelsen för beslut. Bolaget förslår därför att styrelsen godkänner överenskommelsen och bemyndigar verkställande direktören att underteckna överenskommelsen.

ÄRENDET

Bolagets uppdrag

Av Stockholms Stads budget för 2026 framgår bland annat att Stockholm Vatten och Avfall AB ska bistå Länsstyrelsen i Stockholm i arbetet med att modernisera Bornsjöns naturreservat i linje med miljöbalken i syfte att säkra sjöns funktion som reservvattentäkt, skydda värdefull skog och bidra till rekreativa värden.

Det är dotterbolaget Stockholm Vatten AB som är markägare för fastigheten vid Bornsjön och som bedriver verksamheten vid Bornsjön.

Bolaget har de senaste åren haft en löpande dialog med länsstyrelsen kring ökade avsättningar av skog för naturvårdsändamål och ökade rekreationsvärden på Bornsjöområdet.

Bornsjöns naturreservat och behov av förändrat skydd

Bornsjöns naturreservat bildades med stöd av äldre lagstiftning som innehöll instrumentet *Naturvårdsområde* – en skyddsform som kunde bildas för större sammanhängande områden med höga natur- och kulturvärden i syfte att försäkra att skötseln skulle fortsätta så att de värden som skapats skulle vidmakthållas. Precis de förhållanden som Bornsjöegendomarna representerade.

När ett sådant område bildades fick inskränkningarna i föreskrifter och skötselplan inte vara så stora att markanvändningen avsevärt försvårades, varför inte heller någon ersättning kunde utgå till markägaren. När Miljöbalken antogs 1998 togs instrumentet *naturvårdsområde* bort ur lagstiftningen och enligt övergångsbestämmelserna skulle naturvårdsområde nu heta *naturreservat* men inget ändrades i sak. Att upphäva ett reservat och ersätta det med ett nytt beslut är idag i stort sett omöjligt (eftersom skyddet ska vara starkt, inte kunna upphävas och ändras lättvindigt).

Förutom ett naturreservat vilande på ett naturvårdsområdets grund, är området helt eller i delar också skyddad som vattenskyddsområde, Natura 2000 område och Riksintresse.

Länsstyrelsen inledde dock en översyn av Bornsjöns naturreservat av beslut, föreskrifter och skötselplan omkring år 2020. Översynen resulterade i att länsstyrelsen kom med förslag om ett helt nytt reservatsbeslut med omfattande inskränningar i markanvändningen och ökat fokus på områdets betydelse för friluftslivet.

Efter en längre tids dialog mellan bolaget och länsstyrelsen stod det dock klart att hävning av reservatsbeslutet från 1995 inte var en framkomlig väg. Länsstyrelsen övergick då till att föreslå ändringar av föreskrifterna för att på så sätt öka skyddet för vissa extra värdefulla områden.

Det område som nu är aktuellt är Ryggbergen. Länsstyrelsen anser att området vid Ryggbergen har så höga naturvärden att det formellt bör ges ett ökat skydd för att säkra de höga biologiska värdena.

Nya föreskrifter för Ryggbergen

Länsstyrelsen har nu tagit fram förslag beslut avseende tillägg till föreskrifter samt kompletterande skötselplan för Ryggbergen med stöd av 7 kap. 5 och 6 §§ miljöbalken, se bilaga 2 samt 3. Tilläggen innebär i korthet att det blir förbjudet att inom området avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd, ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle samt gräva, dika, utfylla, tippa, anordna upplag eller utföra annan mekanisk markbearbetning som kan förändra områdets topografi eller dräneringsförhållanden. Föreskrifterna innebär även att markägaren förpliktigas tåla att vissa åtgärder genomförs av den som förvaltar reservatet. Föreskrifterna innehåller även vissa undantag, tex avseende avverkning och bortförsel av contortatall.

Intrångsersättning

Enligt 31 kap. 4 § miljöbalken har fastighetsägaren rätt till intrångsersättning på grund av beslut som innebär att mark tas i anspråk eller att pågående markanvändning inom berörd del av fastighet avsevärt försvåras om beslutet avser föreskrifter enligt 7 kap. 5 och 6 §§ om åtgärder och inskränkningar som rör naturreservat. Det är Naturvårdsverket som tar fram principer för värdering av mark för sådan intrångsersättning som nu är aktuell och som tilldelar länsstyrelsen medel för skydd av mark.

Svefa AB har på uppdrag av myndigheterna genomfört en värdering av fastigheten och det intrång som föreskrifterna innebär. Slutsatsen i värderingsunderlaget är att fastighetens marknadsvärde minskar med 11 990 000 kr, till det tillkommer ett påslag om 25 % i enlighet med 4 kap. 1 § expropriationslagen varför den totala ersättningen ska uppgå till 14 988 000 kr. Bolagets egen värdering utifrån marknadsvärdet för det aktuella området uppgick till drygt 16 mnkr, vilket också finns upptaget som en förväntad intäkt i Budget 2026.

I enlighet med Naturvårdsverkets principer ska ingen ersättning utgå för de områden som bolaget i sin skogsbruksplan klassat som NO-område. NO står för naturvård, orört och innebär i princip att fastighetsägaren gjort ett frivilligt avstående från skogsbruk i området. Det totala virkesförrådet i NO-området motsvara 56,5 % av helheten, och enligt Svefas bedömning är förändringen i marknadsvärde ca 54 % av den totala marknadsvärdesminskningen. Marknadsvärdesminskningen för den kvarvarande delen bedöms därför vara ca 5 515 000 kr, och med påslaget om 25 % blir den totala intrångsersättningen 6 894 000 kr.

Det är i sammanhanget värt att notera att Svefas värdering, i enlighet med Naturvårdsverkets principer, inte tar hänsyn till det faktum att fastigheten ägs av en juridisk person vid bestämmande av marknadsvärdet. Jordförvärvslagen innebär i korthet att det i princip inte är möjligt för en juridisk person att förvärva en jordbruksfastighet som ägs av en fysisk person. Det innebär att det finns en påverkan på fastighetsmarknaden och prissättningen när en

juridisk person säljer en jordbruksfastighet jämfört med när en fysisk person säljer en jordbruksfastighet. Svefa har inte tagit någon hänsyn till den skillnaden vid värdering av intrånget. Mark- och miljööverdomstolen meddelande i december dom i ett mål som avser prövning av denna fråga. Domen går emot statens nuvarande tolkning och fastslår att en fastighets marknadsvärde före intrånget ska inkludera det mervärde som det anses innebära att fastigheten ägs av en juridisk person. I domen anges att den aktuella fastighetens marknadsvärde inklusive mervärdet anses vara ca 22 % högre än exklusive mervärdet. Domen har överklagats till Högsta Domstolen och inte vunnit laga kraft, och Naturvårdsverket har i dialog uppgivit att man inte avser att ompröva sin principiella inställning i frågan förrän det finns en lagakraftvunnen dom.

Bolaget har i dialogen med länsstyrelsen och Naturvårdsverket tydliggjort att resonemangen som förs för Ryggbergen inte får ses som prejudicerande för kommande, liknande beslut om bland annat intrångsersättning. Därför kan den föreslagna intrångsersättningen utifrån nuvarande förutsättningar samt tillägg av föreskrifter och skötselplan godtas för Ryggbergen.

Överenskommelse

Överenskommelsen om intrångsersättning som föreslås, innebär att när Länsstyrelsen i Stockholm beslutar om tillägg av föreskrifter samt kompletterande skötselplan för föreskriftsområde Ryggbergen är Stockholm Vatten AB berättigat till 6 894 000 kr i intrångsersättning. Överenskommelsen innebär att Stockholm Vatten AB, i egenskap av fastighetsägare, medger beslut om nya föreskrifter samt avstår från att väcka talan om ersättning den dag då beslut om nya föreskrifter vinner laga kraft.

För att länsstyrelsen ska fatta beslut om nya föreskrifter för Ryggbergen är det angeläget att överenskommelse om ersättning ingås. Styrelsen föreslås därför att godkänna överenskommelsen och bemyndiga verkställande direktören att underteckna överenskommelsen.

SLUT

ÖVERENSKOMMELSE OM INTRÅNGSERSÄTTNING INFÖR BESLUT OM TILLÄGG AV FÖRESKRIFTER FÖR FÖRESKRIFTSOMRÅDE RYGGBERGEN INOM BORNSJÖNS NATURVÅRDSOMRÅDE

PARTER

LÄNSSTYRELSEN I STOCKHOLMS LÄN

Box 22067
104 22 Stockholm
Tfn: 010-223 10 00

STOCKHOLM VATTEN AB (556210-6855)

Andel: 1/1

106 36 STOCKHOLM
Tfn: 08-522 120 00

Nedan kallad fastighetsägaren, ägare av fastigheten Salem Vällinge 1:1 i Stockholms län.

Mellan ovanstående parter träffas följande överenskommelse:

BAKGRUND

Denna överenskommelse träffas inför Länsstyrelsens beslut om tillägg av föreskrifter för föreskriftsområde Ryggbergen inom Bornsjöns naturvårdsområde, objektnummer 1129028.

Överenskommelsen innebär att sådan ersättning som avses i miljöbalken 31 kap. 4 § regleras i förtid innan beslut om nya föreskrifter tas och rätt till ersättning enligt miljöbalkens bestämmelser föreligger. Fastighetsägaren avstår därmed från att väcka talan om ersättning den dag då beslut om nya föreskrifter vunnit laga kraft, om beslutet i fråga om områdets avgränsning och föreskrifter i huvudsak överensstämmer med det utkast som bifogats denna överenskommelse (se vidare nedan).

MEDGIVANDE

Fastighetsägaren medger beslut om nya föreskrifter enligt 7 kap 5-6 och 30 §§ miljöbalken och 3 § förordningen om områdesskydd, med de gränser som framgår av bifogad karta, bilaga 1, och de föreskrifter som framgår av bifogat förslag till beslut 2026-02-16, dnr 82475-2021, bilaga 2.

Parterna ska tåla de mindre gränsavvikelser som kan uppstå i förhållande till Länsstyrelsens beslut/bifogad karta om gränsen för föreskriftsområdet märks ut i fält. Fastighetsägaren medger att gränsen för föreskriftsområdet vid behov får märkas ut i fält efter det att denna överenskommelse har godkänts av Naturvårdsverket.

ERSÄTTNING

För det intrång som föreskrifterna kommer att innebära då beslutet vunnit laga kraft har parterna enats om att staten med hänvisning till 31 kap miljöbalken i förtid ska betala en engångsersättning (intrångsersättning) för all framtid till fastighetsägaren uppgående till:

6 894 000 (sexmiljoneråttahundranittiofyratusen) kronor

SKYDD FÖR Borgenär

Någon formell prövning till skydd för borgenär som innehar panträtt i fastigheten, vid den tidpunkt då kommande beslut om nya föreskrifter vinner laga kraft, kan inte ske. Innan utbetalning av ersättning sker ska Länsstyrelsen med hänvisning till 31 kap 2 § miljöbalken, samt 6 kap 1 och 2 §§ expropriationslagen, göra en egen bedömning av säkerheten för

de borgenärer som innehar panträtt i fastigheten den dag denna överenskommelse undertecknas. Om Länsstyrelsen finner det nödvändigt ska medgivande från borgenärer inhämtas.

UTBETALNING AV ERSÄTTNING

Om bedömning enligt ovan visar att utbetalning kan ske ska ersättningen, med stöd av förbindelse från fastighetsägaren (se nedan) utbetalas senast två månader efter det att denna överenskommelse har undertecknats av båda parter och genom beslut godkänts av Naturvårdsverket.

Ersättningen ska insättas på nedanstående bankgiro:

Bankgiro:

NATURVÅRDS-ÅTGÄRDER

Denna överenskommelse reglerar inga äganderättsliga förhållanden i fråga om fastigheten och dess tillbehör. Virke och andra nyttor som faller ut från fastigheten (som av naturvårdsskäl inte ska lämnas i terrängen) i samband med framtida naturvårdsåtgärder som utförs med stöd av då gällande föreskrifter utgör fastighetsägarens egendom och tillfaller denne.

Ändring av detta förhållande kan regleras i separat avtal eller motsvarande mellan Länsstyrelsen och fastighetsägaren efter det att beslut om nya föreskrifter vunnit laga kraft och i samband med att naturvårdsåtgärden i fråga utförs.

NYTTJANDE-RÄTTER

Fastighetsägaren förklarar att den del av fastigheten som föreskriftsområdet Ryggbergen avses omfatta inte besväras av några upplåtna, oinskrivna rättigheter.

Fastighetsägaren garanterar att inom föreskriftsområdet Ryggbergen inte finns tidigare försålda icke avverkade rotposter och att inga skogliga åtgärder utförts efter 19 augusti 2025 då egendomen inventerats för värderingsändamål.

FÖRBINDELSE FRÅN FASTIGHETS-ÄGAREN

Fastighetsägaren förbinder sig att inte rikta ersättningsanspråk mot staten med anledning av det kommande beslutet om nya föreskrifter. Detta under förutsättning att beslutet i fråga om föreskriftsområdets avgränsning enligt bilaga 1 samt föreskrifterna enligt bilaga 2 inte avviker i omfattning som medför någon ekonomisk betydelse för fastighetsägaren.

Fram till det att beslut om nya föreskrifter fattats och vunnit laga kraft förbinder sig fastighetsägaren även att:

1. Inte vidta några åtgärder inom området eller medge alternativt upplåta rätt till verksamhet som strider mot beslutsförslaget enligt ovan.
2. Inte utan Länsstyrelsens skriftliga medgivande ta ut ny inteckning i fastigheten. För det fall medgivande ges informera tilltänkt borgenär i fastigheten om denna överenskommelse och dess innebörd.
3. Vid eventuell överlåtelse av fastigheten eller berörd del av denna, se till att ny ägare skriftligen ikläder sig de förbindelser och de rättigheter och skyldigheter som följer av denna överenskommelse, samt förbinda ny ägare att göra motsvarande vid en ev. framtida överlåtelse. Vidare ska kopia av denna överenskommelse biläggas överlåtelsehandlingen i fråga.

Naturvårdsverket lämnar inte kontrolluppgift till Skatteverket med anledning av utbetalningen av ersättningen. Fastighetsägaren bör därför spara sitt original av denna överenskommelse (så att den kan åberopas vid deklaration och liknande i fråga om vad ersättningen avser).

Upplysning: Skatteverkets nuvarande tillämpning innebär att beskattningstidpunkten infaller först när beslutet på fastigheten vinner laga kraft.

BESLUT OM FÖRESKRIFTER

I samband med att beslut om nya föreskrifter fattas kommer Länsstyrelsen kontrollera att fastighetsägarens förbindelser har fullgjorts. Har fastighetsägaren inte fullgjort förbindelserna ska, beroende av den skada staten åsamkas, hela eller delar av ersättningen återbetalas till staten.

GODKÄNNANDE AV NATURVÅRDS- VERKET

Denna överenskommelse gäller under förutsättning av Naturvårdsverkets skriftliga godkännande. Naturvårdsverkets godkännande skickas till Länsstyrelsen samt i kopia till fastighetsägaren och eventuellt hörda borgenärer som får del av ersättningen.

AVTALSEXEMPLAR

Denna överenskommelse är upprättad i två exemplar, ett för vardera parten.

Stockholm / 2026

För Länsstyrelsen

.....

.....

.....
Namnförtydligande

.....
Namnförtydligande

Stockholm / 2026

För Stockholm Vatten AB

.....

.....

.....
Namnförtydligande

.....
Namnförtydligande

Ovanstående fastighetsägares egenhändiga namnteckningar bevittnas:

.....
(Namnteckning)

.....
(Namnteckning)

Namnförtydligande:.....

Namnförtydligande:.....

Telefon:

Telefon:

Enligt sändlista

Förslag till beslut om tillägg av föreskrifter samt kompletterande skötselplan för föreskriftsområde Ryggbergen inom Bornsjöns naturvårdsområde i Salems kommun

Beslut om föreskrifter

För att tillgodose syftet med naturvårdsområdet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5-6 och 30 §§ miljöbalken om följande tillägg till föreskrifterna inom föreskriftsområde Ryggbergen som avgränsats på bifogad karta, bilaga 1.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

Det är inom det område som angivits som föreskriftsområde Ryggbergen på bifogade karta (bilaga 1) förbjudet att:

1. avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd,
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
3. gräva, dika, utfylla, tippa, anordna upplag eller utföra annan mekanisk markbearbetning som kan förändra områdets topografi eller dräneringsförhållanden.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken inom det område som angivits som föreskriftsområde Ryggbergen på bifogade karta (bilaga 1), förpliktigas tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

1. natur- och kulturmiljövårdande skötselåtgärder i form av fällning av träd och buskar, ringbarkning, frihuggning, luckhuggning, kvarlämnande av död ved, röjning av gran och lövsly av igenväxningskaraktär, flytt av vindfällan, slätter, betesdrift, stängsling för bete, röjning av gamla bebyggelseämningar, beskärning av vårdträd, bärbuskar och fruktträd, röjningsrester och slaget gräs får brännas på plats.*
2. fällning eller kapning av träd som riskera att falla över befintlig väg eller utgör risk för skada på människor eller egendom inom området. Åtgärdade träd lämnas om möjligt inom området,
3. åtgärder i syfte att begränsa eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre genom utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning och barkning av färskt angripna granar samt rotkapning och barkning av vindfällade granar. Fällda träd ska i första hand lämnas i föreskriftsområdena, men fällda färskt angripna träd kan i undantagsfall transporteras ut om områdets prioriterade bevarandevärden påtagligt hotas,
4. bekämpning av invasiva främmande arter, dock ej med kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, om det finns risk för förorening av Bornsjöns vattenskyddsområde,
5. bekämpning av ej önskvärda främmande arter som inte är klassade som invasiva, dock ej med kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, om det finns risk för förorening av Bornsjöns vattenskyddsområde,
6. undersökningar av växt- och djurlivet där arter kan behöva samlas in för bestämning samt undersökningar av övriga förhållanden avseende naturmiljö, kulturmiljö och friluftsliv..

De planerade åtgärderna beskrivs närmare i skötselplanen för det aktuella området, Ryggbergen.

**fällda stammar och grova grenar som uppkommer vid skötseln av reservatet, ska om möjligt lämnas kvar inom reservatsområdet så länge det inte skadar syftet med naturvårdsområdet. Detta gäller dock inte stammar och grenar från contortatall*

Föreskrifterna (B) ovan ger förvaltaren rätt att utföra dessa åtgärder, men det är inte ett bindande krav. Länsstyrelsen och förvaltaren kan inte garantera när åtgärderna kommer att genomföras, vilket styrs av de medel som finns att tillgå.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Föreskrifter under punkt C nedan gäller såväl allmänheten som markägare och innehavare av särskild rätt.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

Inom området som angivits som föreskriftsområde Ryggbergen på bifogade karta (bilaga 1) är det förbjudet att:

1. göra upp öppen eld eller använda medhavd grill, annat än på av förvaltaren iordningställd och anvisad plats.

D. Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte gälla följande:

1. reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som anges i föreskrifterna under B1-B6 ovan, samt i B föreskrifter som angivits i beslutet från den 3 februari 1995 (dnr 231-1991-1467),
2. väghållaren får underhålla befintliga vägar och dess vägområde,
3. avverkning och eventuell bortförsel av contortatall under förutsättning att markskador inte uppkommer,
4. vid jordbruk inom skötselområde 3 och angränsande åkermark, kapa och flytta uthängande grenar och nedfallna träd som hindrar brukandet, underhålla och rensa befintliga diken, gräva, tippa massor som härrör från jordbruket och hägna in växande gröda.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 2) med mål, riktlinjer och åtgärder för skötsel och förvaltning av föreskriftsområdet Ryggbergen som avgränsats på kartbilaga 1. Skötselplanen från

1995 ersätts med den nu beslutade i den del som omfattar föreskriftsområdet Ryggbergen.

Upplysning

Utöver ovan beslutade ändringar gäller föreskrifter och syfte enligt Länsstyrelsens beslut den 3 februari 1995 om inrättande av naturvårdsområdet Bornsjön, Botkyrka, Salem och Södertälje kommun (dnr 231-1991-1467), bilaga 3.

Bakgrund

Länsstyrelsen beslutade, med stöd av dåvarande naturvårdslagen (1964:822), om bildande av naturvårdsområdet Bornsjön den 3 februari 1995 (dnr 231-1991-1467). Möjligheten att inrätta naturvårdsområden upphörde 1999 i och med införandet av miljöbalken. Naturvårdsområden ska dock anses som naturreservat enligt 9 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken. Vid ändring eller upphävande av beslut om naturvårdsområden ska således de bestämmelser som gäller för naturreservat tillämpas.

Ändamålet med naturvårdsområdet är att i Storstockholms omedelbara närhet bevara ett större, oexploaterat områdes nuvarande karaktär med en levande kulturbygd och med varierad natur där ett ekonomiskt jord- och skogsbruk bedrivs med stor hänsyn till naturvårds-, kulturminnesvårds- och vattenvårdsintressen. Samtidigt säkerställs ett område av mycket stor betydelse för det rörliga friluftslivet och som exkursionslokal för undervisning i naturvård och ökat miljömedvetande.

Större delen av skogen i området har idag inget formellt skydd. I beslutet har ett antal utpekade skötselområden krav på tillstånd från Länsstyrelsen innan avverkning av skog eller andra skogliga åtgärder vidtas utöver vad som framgår i skötselplanen. De områden som i dag undantas från skogsbruk bygger i stort på frivillighet.

I samband med samråd kring ett flertal avverkningar inom naturvårdsområdet, bland annat på Ryggbergen, under 2020 såg Länsstyrelsen ett behov av en översyn av beslutet från 1995.

Länsstyrelsen genomförde naturvårdsinventering av områdets skogar under 2021-2022 och noterade att mer skog än de frivilligt avsatta har ett högt skyddsvärde utifrån dagens kunskapsläge och bedömningar. Inom ramen för översynen har förutom inventering av

skog även kunskapsunderlag avseende kulturhistoria, våtmarker och friluftsliv tagits fram.

Området vid Ryggbergen är ett av de områden som Länsstyrelsen anser har så höga naturvärden att det formellt bör skyddas från avverkning och andra skogliga åtgärder för att säkra de biologiska värdena.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Beskrivning av området

Länsstyrelsen har funnit att skogen i stora delar av Ryggbergen har höga naturvärden. Huvuddelen av skogen består av äldre barrblandskogar där tall och gran dominerar. På bergets höjdparter där jordtacket är grunt växer hållmarksskog. *Barrblandskogar* växer företrädesvis där jordlagren är djupare och på bergets sluttningar. Här finns också några mer lövträdsrika partier med ett stort inslag av gamla och grova ekar. På såväl öst som västslutningen finns några partier med ungskog dominerade av gran och i väster även ett mindre parti med planterad contorta. I övergången mot öppna marker finns värdefulla brynzoner med stor andel lövträd. Här växer flera värdefulla ädellövträd, främst ek. En mindre öppen vall finns i anslutning till det gamla torpstället Oxhagen.

Flertalet rödlistade arter och skogliga signalarter är noterade inom området och ger uttryck för den strukturrerika skogsmiljön bland annat talticka (NT), reliktböck, granticka (NT), rosenticka (NT), ullticka (NT), gränsticka (NT), vågticka (VU), grantaggsvamp (NT), kopparaggsvamp (VU), fyrkantig jordstjärna (NT), grön sköldmossa, vedtrappmossa (NT) oxtungsvamp (NT), stor aspticka, lönnlav, skriftlav, sälgetingböck (NT) och platt fjädermossa.

Ärendets beredning

Delar av Ryggbergen har varit utpekade som ett särskilt skötselområde med höga naturvärden i beslutet från 1995. Inom skötselområdet råder tillståndsplikt från Länsstyrelsen för avverkning och andra skogliga åtgärder. Stockholm vatten och avfall (SVOA) har frivilligt avsatt dessa delar av området i sin skogsbruksplan med målsättning "NO" - naturvård orört. Vid Länsstyrelsens inventering 2022 fann Länsstyrelsen att även delar utanför det utpekade skötselområdet på Ryggbergen hade höga bevarandevärden. Länsstyrelsen har därför

förespråkat att hela höjdryggen vid Ryggbergen skyddas strikt med formellt skydd mot skogsbruk och andra åtgärder som kan påverka områdets bevarandevärden.

Efter överläggningar med SVOA har Länsstyrelsen gått vidare med att ta fram detta tilläggsbeslut där skyddet av Ryggbergens naturvärden förstärks.

I området finns värdefulla träd som kan behöva friställas från konkurrerande träd och i vissa täta ungskogsparter kan en försiktig röjning främja områdets utveckling. Brynmiljöerna behöver vårdas, den öppna vallen behöver fortsatt slås eller betas i syfte att värna den biologiska mångfalden och den gamla körvägen som leder upp till vallen behöver löpande underhållas. Länsstyrelsen kompletterar därför med föreslagna B-föreskrifter samt undantag från beslutade och gällande föreskrifter så att nödvändiga skötselåtgärder för att tillgodose syftet med reservatet ska kunna vidtas vid behov.

Kortfattad redogörelse av inkomna synpunkter kompletteras efter samråd med Naturvårdverket och extern remiss.

Motivering till beslutet

Ryggbergen i Bornsjöns naturvårdsområde utgörs av ur naturvårds-synpunkt värdefull skog med värden framför allt knutna till de magra hållmarksskogarna och barrblandskogarna av naturskogskaraktär liksom förekomsten av gamla ädellövträd och värdefulla brynmiljöer. Områdets mångfald av biotoper är en viktig naturvårdskomponent i sig. Den imponerande artlistan med flertalet rödlistade arter och andra naturvårdsarter som rapporterats från området vittnar om områdets långa skogliga kontinuitet och dess höga naturvärde.

Skogsbruk och exploateringsföretag skulle innebära att Ryggbergens naturvärden och friluftslivsvärden äventyras. Med anledning av detta har Länsstyrelsen tagit upp frågan om ett förstärkt skydd av området.

Du kan överklaga beslutet

Kompletteras senare.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första

sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.

De som medverkat i beslutet

Kompletteras senare.

Bilagor

1. Förslag till beslutscharta över berörd del, föreskriftsområde Ryggbergen
2. Förslag till skötselplan för föreskriftsområde Ryggbergen
3. Länsstyrelsens beslut den 3 februari 1995 om inrättande av naturvårdsområdet Bornsjön, Botkyrka, Salem och Södertälje kommun (dnr 231-1991-1467).
4. Överklagandehänvisning regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet. *(kompletteras senare)*.

Sändlista sakägare

Kompletteras senare.

Sändlista myndigheter m.fl.

Kompletteras senare.

